

Posudek bakalářské práce
Katolická teologická fakulta University Karlovy v Praze

Název práce: **Porušování autorských práv a jejich mravní hodnocení**

Autor práce: **Michael Koudelka**

Vedoucí práce: Prof. Dr. Albert-Peter Rethmann

Katedra: teologické etiky a spirituální teologie – morální teologie

Studijní obor: Náboženské/Teologické nauky

Oponent: doc. Dr. Mireia Ryšková Th.D.

Akademický rok: 2006-07

Dne: 31. 5. 2007

Autor předkládané bakalářské práce Michael Koudelka se rozhodl věnovat problematice autorských práv, jejich ochraně a porušování, a to z hlediska morálního. Práce je rozdělena na dvě části, na část studijní a autorskou (bohužel obsah následnému členění zcela neodpovídá). Toto rozdělení je pro mne ne zcela pochopitelné a také v pojetí obou částí jsem neshledala žádné významné rozdíly. V první části se autor snaží vymezit předmět svého zájmu a definovat základní pojmy, v druhé pak hodnotit argumenty pro respektování i omezení autorských práv. Nakonec hodnotí z hlediska svého etického náhledu u nás platný autorský zákon. Volbu tématu považuji za vhodnou, jeho zpracování za ne zcela uspokojivé.

Autor vychází ve svých etických hodnoceních především z tomistických pozic, leč podle mého náhledu z nedostatečně pochopených a reflektovaných. Bohužel si už nevšiml, že současné sociální encykliky z tomismu tak jednoduše nevycházejí. Jeho pojetí objektivity, objektivního řádu a objektivní pravdy je jeho nedostatečným východiskem výrazně poznamenáno. Totéž platí o nakládání s biblickými texty a dějinami pojetí autorských práv. Celá problematika má mnohem složitější pozadí, než si autor dovede představit, a souvisí velmi úzce s měnícím se pohledem na člověka a společnost, tedy s antropologií. Hlubší filozofické, teologické, ale sociální a ekonomické znalosti by autorovi velmi prospěly. Pokud jde o morálně teologickou problematiku, autor nerozlišuje mezi hodnotou, hodnotovým statkem, cenou a smyslem (event. významem) nějaké věci či činnosti (zejm. str. 21n, ale i jinde). Tím se jeho práce stává velmi zmatenou právě v té oblasti, o niž mu jde.

Pokud jde o umění, tak každého člověka, který se touto oblastí alespoň trochu zabývá, autorovy soudy o tom, co umění je a není, nejen překvapí, ale někdy i silně znepokojí. Nevím, jaké profese a věku autor je, ale doporučila bych mu, aby se zabýval problematikou ničení uměleckých děl v hitlerovském Německu (tzv. die entartete Kunst!), ale i v dějinách církve nebo jiných náboženství (viz v nedávné minulosti Taliban). Každá ideologie, která dělí umění na povolené a zakázané, vede k degradaci umění a svobody umělecké tvorby. Nežádka v dějinách bylo odmítnuto umělecké dílo, které dnes obdivujeme (např. díla Manetova, Goyova apod., o literárních a hudebních dílech ani nemluvíme). Např. divadlo církev v prvních stoletích zakazovala. Totéž do jisté míry platí i o dílech vědeckých – a dějiny katolické církve s jejími seznamy dovolených knih apod. jsou toho plny. Vymezit, co je a není umělecké dílo, je někdy velmi obtížné i sporné, ale autorovo vymezení na str. 11 je směšné. Sdělení typu, že umělec je „dána určitá schopnost vnímat věci nadpozemské a ty pak přibližovat druhým přístupnou formou (str. 11n) a „v umění musí být právě ta nedokazatelná transcendence, která oslovuje velkou část pozorovatelů, posluchačů nebo čtenářů“, nebo dále „autorovi byla dána schopnost sdělovat věci nadpozemské lidským jazykem“ (str. 19) jsou výrazem autorova naprostého diletantismu a neznalosti terminologie a odborné literatury. Tvrzení, že text bude mít literární či estetickou hodnotu, ale nebude dílem uměleckým, pak každému teoretikovi umění vyrazí dech. Autor používá ve své práci několikrát termín transcendence, domnívám se,

že mu není jasné, že ho lze vymezit velmi různě a do značné míry pozemsky. Podobně to platí o výrazu nadpozemský. Řekla bych, že naštěstí autor není tvůrcem autorského zákona, protože se svým krátkozrakým pohledem by nechal zničit leccjaká díla, která by neodpovídala jeho pojetí dobra, krásy a pravdy. Náš autorský zákon chrání umělecká díla přece jen mnohem lépe, neboť – byť autor velmi zdůrazňuje jeho politickou podmíněnost – je méně ideologický.

Stejně výhrady mám k autorovu pojetí práce a mnoha zbytečným větám, které na toto téma napsal. Doporučila bych mu, aby si přečetl úvodní kapitoly Marxova Kapitálu (kde je velmi dobře pojednána i otázka tzv. nadhodnoty, tedy právě onoho subjektivního lidského faktoru, i odcizení práce) nebo alespoň nahlédl do nějakých teoretických prací z oblasti filozofie a teologie práce, event. z oblasti ekonomických teorií. Práce je pro naprostou většinu lidí nejen potřebou (seberealizací), ale též nutností (ekonomickým zajištěním). Oddělovat tyto stránky příliš nelze (ke str. 18). Celou pasáž o práci na str. 18 považuji za povrchní a nedostatečně teoreticky zvládnutou. Kdyby byl autor schopen práci skutečně řádně definovat, ušetřil by si leccjaké nepřilíš přesné vymezení duševního a hmotného vlastnictví a zbytečné úvahy o tom, zda autorská tvorba je nebo není práce. To, že zásadní hodnotou při práci je osoba (podle učení církve – str. 18), v argumentaci o duševní práci jako práci není podstatné.

Ráda bych se od autora dozvěděla, co je to přirozená a objektivní hodnota věci, a to v rámci celého stvoření (str. 23) a jak se k ní autor chce dobrat. Příklad na str. 27 považuji jen za vatu, aby práce byla dostatečně dlouhá. Nejsem právník, ale autorovo pohybování se v této oblasti mi také profesionálně nepřipadá a jeho argumenty či protiargumenty mi jsou místy nesrozumitelné (např. str. 28n). Totéž platí o teologickém zdůvodnění omezení vlastnických práv na str. 30n. Autor sice hodnotí nakonec náš autorský zákon kladně, ale jeho jednotlivé paragrafy a filozofii, která za ním stojí, vlastně nerozebírá – pokud tím není jeho celá práce. Výslovně se na znění zákona odvolává pouze v úvodu své práce.

Při pohledu na prostudovanou literaturu čtenář zjistí, že toho autor tak mnoho neprostudoval: několik nerozsáhlých článků v Teologických textech, něco ze sociálních encyklik, pár internetových odkazů a snad dvě odbornější publikace (Pichaničová-Pačesová a Šebelová).

Velkým kazem v práci jsou i pravopisné nedostatky, a to zejména v interpunkci (lze si ověřit v mnou přečteném exempláři, kde jsou nedostatky vyznačeny). Autor nerespektuje, že se vložené vedlejší věty oddělují čárkou, že před „a to“ ve smyslu výčtu nebo odkazu se píše čárka, že plurálová koncovka u středního rodu je v češtině a/á apod.

Poznámkový odkaz 26 a 27 (str. 14) u jednoho místa je také nestandardní.

Autor psal zřejmě ve velkém spěchu, jak ukazují zmíněné formální nedostatky, ale už i nesprávně uvedené křestního jméno vedoucího práce a zmatený obsah.

Doporučuji k obhajobě jen s velkými výhradami a navrhuji hodnocení dobře.